

ІВАН ПІДДУБНИЙ – ВИЗНАЧНА ПОСТАТЬ УКРАЇНСЬКОГО СПОРТУ

КЗ «Уманський гуманітарно-педагогічний
фаховий коледж ім. Т. Г. Шевченка
Черкаської обласної ради»

*«Пізнай свій край...
Себе, свій рід, свій народ,
свою землю і ти побачиш
свій шлях у життя».*

Г. С. Сковорода

Annotation: *The article deals with the outstanding Ukrainian sports figure Ivan Piddubny, who is one of the main figures in scientific activity, since the study of the activities of athletes of the second half of the 19th - early 20th centuries is of great importance. The author analyzes and summarizes the above-mentioned issues, his sports achievements and awards that he received during his life. He also focuses on prestigious sports competitions dedicated to the figure of this athlete, which are held in Ukraine today. The results show that Piddubny's sports achievements and the unique title of «Champion of Champions» awarded to him influenced the further development of wrestling.*

Keywords: *sport, wrestling, Piddubny.*

На Черкащині у всі історичні періоди народжувалися люди, які відігравали визначну роль у формуванні української історії та культури, світогляду українського народу. Також є фахівці, які своєю самовідданою працею зробили внесок у розвиток Черкащини. Всі вони є нашою історією і заслуговують на те, щоб про них знали нащадки та сучасники [6].

Іван Піддубний походив із козацького роду. Він народився 8 жовтня 1871 року (26 вересня за н.ст.) у селі Красенівка на Полтавщині, поблизу Золотоноші (нині Черкаська область), де прожив з батьками 20 років. Від батька Іван Піддубний успадкував неабияку силу (у 17 років він міг легко пригнути рогами корову до землі), а від матері - музичний слух (Іван

співав у церковному хорі разом з батьком і матір'ю). Предки Івана Піддубного, як і інших козаків, були хліборобами та захисниками рідної землі. Мабуть, єдиним успадкованим багатством Івана було його богатирське здоров'я та чесноти, прищеплені йому з дитинства: працьовитість, любов до Батьківщини та шляхетність.

Батько Піддубного, Максим Іванович, був богатирського зросту і сили, здатний без зусиль самотійно підняти п'ятифунтовий мішок зерна і закинути його на віз. Через багато років Іван Піддубний розповідав, що сильнішим за нього був лише його батько.

Мати Івана, Ганна Данилівна, походила з давнього козацького роду Науменків, що славився своїм довголіттям. Дід Івана по матері був колишнім солдатом, який прослужив у війську чверть століття і, кажуть, дожив до 120 років.

Іван ріс звичайною селянською дитиною. З дитинства був привчений до важкої селянської праці. До юнацьких років Іван жив у селі, дивуючи односельців своєю добре розвиненою статурою і силою. У віці 21 року Іван переїхав до Криму, де працював вантажником, не тільки завантажуючи по 80 кг вантажу, а й здійснюючи героїчні вчинки. Наприклад, тримав на плечах телеграфний стовп, за який чіплялися люди. В один момент їх було вісім чоловік. Стовп тріснув, а Іван вистояв [1].

Пізніше він познайомився з двома спортсменами, А. Преображенським та В. Васильєвим, які допомогли йому зробити перші кроки у боротьбі. Тренувальний день Піддубного завжди включав ранкову зарядку, холодний душ, масаж і годину теоретичного вивчення правил і прийомів боротьби. Потім йому один за одним кидали виклик три борці-любители: перший боровся 20 хвилин, другий - 30 хвилин, а третій - 40 хвилин. Потім він бігав 10-15 хвилин з 20-кілограмовою гантеллю в руці. У вільні від тренувань дні він приймав 25-хвилинний крижаний душ у так званому «лікарському боксі» - паровій лазні, температура якої сягала 50 градусів. Увечері виходив на прогулянку з 33-кілограмовою металевою штангою в руці [5].

У 1897 році взяв участь у своїх перших змаганнях з боротьби на поясах. Потім переїхав до Києва і виступав у цирку братів Нікітіних. Медична комісія, що оглянула борця, зафіксувала такі антропометричні дані: зріст –184 см, вага –118 кг, груди –137 см, біцепс –44 см, передпліччя –36 см, зап'ястя –21 см, шия –

60 см, стегна –68 см, гомілки –47 см. Тут він вперше навчився техніці французької боротьби і відразу захопився нею.

Як всесвітньо відомий борець, Іван Піддубний відрізнявся від інших борців не лише винятковою силою, а й витривалістю. «У боротьбі руки, ноги, плечі, шия, спина, живіт, груди і голова - все це найважливіше», - говорив він своїм учням. Секрет непереможності цього видатного героя полягав в ідеальному поєднанні надзвичайних фізичних даних і високого спортивного стилю.

Таблиця 1.

Досягнення І. Піддубного на чемпіонатах світу з боротьби

№ з/п	Країна	Місто	Рік	Вид боротьби	Місце	Ранг змагань
1	Франція	Париж	1903	Французька	III	Чемпіонат світу
2	Франція	Париж	1905	Французька	I	Чемпіонат світу
3	Франція	Париж	1906	Французька	I	Чемпіонат світу
4	Італія	Мілан	1906	Французька	I	Чемпіонат світу
5	Австрія	Відень	1907	Греко-римська	I	Чемпіонат світу
6	Франція	Париж	1908	Французька	I	Чемпіонат світу
7	Німеччина	Франкфурт	1909	Французька	I	Чемпіонат світу

Невдовзі він вступив до Петербурзького атлетичного товариства і разом з ним змагався на чемпіонаті світу 1903 року в Парижі, а між 1905 і 1909 роками завоював шість світових титулів у французькій боротьбі [3; 4; 5].

Ім'я Івана Піддубного було в міжнародному спорті одним із найбільш відомих і почесних. Він протягом 25 років був у світі символом непереможної сили, блискучої майстерності й техніки. Уся спортивна преса в численних статтях, нарисах та фейлетонах одноставно славилася богатира, який за чотири роки, із 1905 по 1909-й, переміг «туше» кращих у світі борців, у тому числі трьох чемпіонів світу, кількох чемпіонів Європи та десятки чемпіонів окремих країн. Він здобув звання чемпіона Алжиру, Бельгії, Італії, Німеччини, Франції. Його називали «чемпіоном чемпіонів» – титулом, якого до нього ніхто не мав.

У віці 55 років Піддубного запросили виступити на відкритому чемпіонаті Сполучених Штатів Америки з професійної боротьби. Він виграв міжнародні змагання в Клівленді, Лос-Анджелесі, Нью-Йорку, Сан-Франциско, Чикаго та Філадельфії, ставши чемпіоном США. Тут Піддубний переміг сильних борців з

Канади, Італії, Німеччини, Греції, Ірландії та ін. У 57 річному віці його визнали найкрасивішим чоловіком на міжнародному конкурсі чоловічої краси, що проходив у США [3].

У 1927 році Іван Піддубний оселився в місті Єйськ (нині Краснодарський край). Тут лунала українська говірка. Зберігся опис помешкання богатиря. Над канапою висів портрет Тараса Шевченка, обрамлений лавровим вінком, а під ним на полиці стояли різні видання «Кобзарів». Коли хтось запитував Івана Максимовича, навіщо йому стільки «Кобзарів», він відповідав: «Я вірю в Бога, а святих не знаю, тож замість них «Кобзаря» тримаю». Дружині він не раз співав улюблену пісню «Дивлюсь я на небо».

Іван Піддубний відомий ще й тим, що коли він отримав паспорт громадянина СРСР, то в ньому його прізвище було написано з літерою «О», а саме «Поддубний», а його національність написана «руський». Іван Піддубний власноруч виправив у цьому документі «О» на «І» та написав національність «українець» [1].

У 1947 році, вже в похилому віці, виступає з програмою «50 років на арені цирку», а через два роки дав прощальну виставу в Тульському цирку.

На запитання, хто був його найбільшим коханням, Піддубний відповідав: «Україна, звісно, а то як інакше?» Свої перемоги в спорті він пояснював так: «Виходячи на сцену, я молився за Україну. Тому й перемагав!» [2].

Іван Піддубний помер у Єйську 8 серпня 1949 року. Він залишив по собі легендарну славу атлета, ім'я якого стало символом незламної сили українського народу. За вагомі досягнення в спорті Іванові Максимовичу присвоєно звання заслуженого артиста РРФСР (1939) та заслуженого майстра спорту СРСР (1945), а також нагороджено орденами Почесного легіону (1911) й Трудового Червоного Прапора (1939) [3].

Одразу після смерті Піддубного в СРСР почали організовувати змагання з боротьби на його честь: перший турнір пам'яті відбувся в 1953 році, а в 1962 році він набув міжнародного статусу.

В Україні ім'я Піддубного увічнено в назвах вулиць в селі Красенівка, селищі Чорнобай, містах Золотоноша, Черкаси, Київ, є провулок у Полтаві. У Красенівці встановлено пам'ятник, відкрито народний музей села імені Піддубного. Щороку на

малій Батьківщині Івана Піддубного відбуваються Всеукраїнські свята богатирської сили.

З нагоди 150-річчя Івана Піддубного випущено ювілейну монету та пам'ятну медаль, відбувся Кубок України з боротьби греко-римської, Всеукраїнське свято богатирської сили, чемпіонат України з боротьби греко-римської, видано книгу «Іван Піддубний: весь світ упав до ніг твоїх».

Іван Піддубний став найвидатнішим українським спортсменом II половина XIX – початок XX ст., який почав свій шлях із циркової боротьби, а в подальшому здобув шість титулів чемпіона світу та десятки перемог на змаганнях різного рівня.

Він був легендою ще за життя, його постать можна порівняти з Гераклом, хоча останній походив з грецьких міфів [1].

Іван Максимович жив у непрості часи, попри це ніколи не цурався свого українського походження і вважав себе українцем. І зараз не стихне голос боротьби за нашу історію, наших героїв. Мабуть, цей феномен спортивного довголіття був би більшим, якби він жив в іншому часі.

Список літератури.

1. Зборовський А. Він був легендою ще за життя. *Кримська світлиця*. 2023.14.07. № 28. <http://svitlytsia.crimea.ua/?section=article&artID=25300>
2. Іван Піддубний Олімпійська арена. К., 2010. № 7. С. 16.
3. Іван Піддубний – символ української сили [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.personal-plus.net/405/7542.html>
4. Піддубний Іван Максимович [Електронний ресурс]. Режим доступу : http://uk.wikipedia.org/wiki/Піддубний_Іван_Максимович.
5. Приліпко М. В. Іван Піддубний – сила України: істор.-док. дослідж. Черкаси :Брама-Україна, 2006. 156 с.
6. <http://cdu.edu.ua>